

Arrangør: PI-København

Københavnner Cup 2. etape

Torsdag d. 16. maj 2013
i Grib skov

Dansk Politiidrætsforbund

Velkommen

KÆRE LØBERE

I bydes alle hjertelig velkommen til Nordsjælland, Hillerød og Grib Skov.

Grib Skov er en af Danmarks største skove, og den er i orienteringsmæssig henseende også en meget spændende skov, idet både terræn og beplantning varierer og giver løberne gode og spændende udfordringer.

Som i Valby Hegn er der også i Grib Skov fortidsminder fra fjerne tider; bl.a. i form af jættestuen "Mor Gribs Hule", der ligger lige ud til vejen mod Helsingø, men også i "nyere tid" er der sat præg på skoven, idet Frederik II lod grave kanaler, der skulle tjene forskellige formål. Der kan læses om dette længere inde i programmet.

Det er Henrik Wiberg og sønnen Christopher, der sammen har kreeret banerne. Henrik har i snart mange år været initiativtager til løb og arrangementer, og han var indtil sidste år formand for PI København, men valgte så at hellige sig familielivet. Han kan heldigvis stadig afse tid til en af de vigtigste roller ved et orienteringsløb; nemlig banelægningen, så vi kan drage fordel af hans erfaring, og jeg er sikker på, at han og Christopher i samarbejde har tilvejebragt nogle baner, der vil give løberne en god oplevelse.

Jeg håber, at I får en god dag med skarp konkurrence, men også tid til kammeratligt og hyggeligt samvær – bl.a. når vi mødes til det afsluttende kaffebord med præmier til de dygtigste – og heldigste, da der også er lodtrækningspræmier.

God tur i skoven

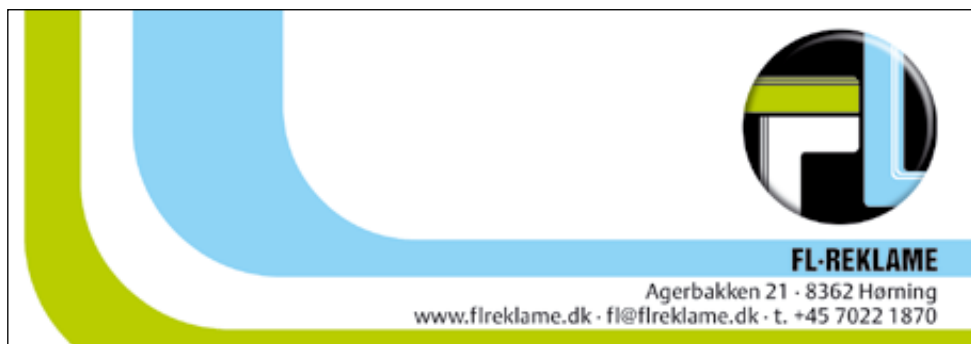
Jørn Lind, stævneleder

**Støt vore annoncører
- de støtter os...**

Praktiske oplysninger

- Stævnecenter:** Hillerød Stadion, Selskovvej 76, 3400 Hillerød.
- Parkering:** Ved stævnecenteret og ved stævnepladsen.
- Stævneplads:** Ved asfaltfabrik ca. 6 km fra stævnecenteret.
- Start/mål:** Ved stævnepladsen.
- Første start:** Kl. 10.00.
- Kontrolsystem:** Sport Ident.
- Kort:** Grib Skov Midt, revideret oktober 2012, 1:10.000, ækv. 2,5 m.
- Baner:**
- Bane 1: ca. 10 km
  - Bane 2: ca. 8 km
  - Bane 3: ca. 6 km
  - Bane 4: ca. 4 km
  - Bane 5: ca. 6 km mellemsvær
  - Bane 6: ca. 5 km let
- Præmier:** Efter deltagerantal. Desuden lodtrækningspræmier og præmier for det samlede resultat efter 3. etape.
- Afslutning:** Ca. kl. 13.00 i stævnecenteret med præmieoverrækkelse. Kaffe og brød til de deltagere, der har bestilt ved tilmelding. Cafeteria i stævnecenteret vil være åbent efter løbet.
- Banelægger:** Henrik og Christopher Wiberg.
- Banekontrol:** Karsten Jørgensen.
- Overdommer:** Tilstedeværende medlemmer af feltsportsudvalget.
- Resultatliste:** Udsendes snarest og vil kunne ses på hjemmesiden <http://piorientering.dk>

Velkommen til Gribskov og Gribsø

Ordet "Gribskov" indeholder den gamle danske betegnelse grib, der f.eks. i "gribsjord" angiver et areal, som ikke ejes af nogen bestemt, altså oprindelig en art fællesskov.

Gribskov med Esum Sø er dele af det tidligere krongods. Området er stats-ejet og administreres af Naturstyrelsen. Gribskov er med sine 5.600 ha den næststørste af vore gamle skove, og Esum Sø er med sine i alt 1.736 ha Danmarks næststørste sø. Det er enestående at have et så storladent naturområde i det tætbebyggede Nordsjælland og tæt på hovedstadsområdet, og som kan nås via gode offentlige og private transportmuligheder.

Storheden og de afvekslende forhold giver mange og varierede oplevelsesmuligheder - f.eks. en familietur til nogle af de gamle kulturminder eller en stille vandretur i skovens dyb.

GRILLPLADSER OG PRIMITIV OVERNATNING

I skoven er der etableret grillpladser med borde og grillsteder til fri afbenyttelse. Nær Pøleå findes en afmærket primitiv overnatningsplads, hvor man frit kan overnatte i telt og tænde bål. Hesten kan sættes i hegningen ved åen.

STORE GRIBSØ

Gennem en lang årrække er der af skovens grøfter ledt store mængder surt overfladevand fra moser og granbevoksninger ud i søen. Dette har bevirket, at søen, der engang indeholdt over 100 dyrearter, var ved at uddø. Den eneste fiskeart, der var tilbage i 1999, var aborren. Nu er de fleste af disse grøfter lukket, og nogle af de omkringliggende granarealer er ændret til vådområder og løvskov. Nu får søen

igen mulighed for at få en bedre vandkvalitet og et rigere dyreliv. Toggerup Tørvemose, der ligger ved Gribso, er på den måde blevet meget større og speciel med sit næringsfattige vand, tuekæruld og sphagnummosser.

Sagnet om Store Gribso siger, at den er bundløs, og at det skyldes Guds vrede. Engang lå her et nonnekloster. Nonnerne interesserede sig imidlertid mere for munkene oppe i Esum Kloster end for Vorherre, og derfor åbnede jorden sig og opslugte klosteret med de elskovssyge nonner, og klosteret blev ved med at synke. Således opstod søen. I stille aftener kan man stadig høre klokkerne ringe dernede fra dybet. Selv om søen med sit mørke vand ser bundløs ud, er forklaringen nu en ganske anden: Økologisk er Gribso en såkaldt dystrof sø. Udover at være sur har den et meget højt indhold af humus-stoffer, dvs. delvist omsatte organiske stoffer i meget små partikler, som i større mængder farver vandet brunt. Derfor er det umuligt at skimte søens bund 11 meter nede. Søen har ingen afløb. Der kan bades i søen, men pas på! Vandet kan være iskoldt lige under overfladen. Langs med østsiden løber Gribskovbanen, som i 1878 åbnede for skovens herligheder.

JÆTTESTUEN

Overfor parkeringspladsen lidt nord vest for stævnepladsen fører en trappe fra den asfalterede vej op ad vejskrænten. Her ligger en jættestue fra yngre stenalder, ca. 5.000 år gammel.

Jættestuen kaldes også "Mor Gribso Hule", fordi sagnet fortæller, at gravkammeret var bolig for den navnkun-

dige trolkvinde Mor Grib. Hun fløjtede efter de vejfarende, og hendes sønner dræbte dem, når de for vild. Der er mange andre sagn knyttet til Gribskov.

TOGGERUP ENGHAVE

Stedet har navn efter gården Toggerup, der lå godt et par hundrede meter nordvest for Store Gribso. I Enghaven blev der gravet kildekalk, som findes i store mængder et par meter nede. Bønderne brugte det til kalkning af landbrugsjorden, og noget blev også anvendt i skoven. Den gamle kalkgrav var helt tilgroet, men i 1985 blev den igen lavet til en lille sø til glæde for både dyr og mennesker. Vandet bliver presset direkte op af jorden. Det er kalkrigt og helt frit for forurening. Engen udenfor afgræsses med kreaturer.

NYDAM

Siden 1996 er Nydam blevet slået og høet fjernet fra engen. Det har betydet mere end en fordobling af plantearter og dermed en rig og spændende flora. Det er Strøgårdsvang Høslætslaug, et frivilligt laug, der hvert år omkring 1. juli slår engen med le og sætter høet i hæs. Senere slæbes det tørre hø ud. Nyd den smukke eng, men undgå at gå ud i juni, så græsset ikke trædes ned før høslættet.

STORE SELBÆKSMOSE

Store Selbæksmose har tidligere været drevet med høslæt, hvor omegnens bønder høstede hø til foder. I 1966 blev området afvandet og tilplantet med rødgran, som så mange andre enge og moser i Gribskov er blevet det siden 1800-tallet for at øge træproduktionen. »

Denne udvikling bliver nu vendt. Mange af de tidligere vådområder bliver genetableret til gavn for områdernes dyre- og planteliv. Rødgranerne i Store Selbæksmose blev fjernet i 1999. Det er nu besluttet, at området skal have lov til at udvikle sig frit, og det vil antageligt ret hurtigt vokse til med selvsået el, birk og pil.

DE SMÅ DIGER LANGS HAVREBAKKEVEJ

Mellem de yngre bøge ses resterne af et gammelt jorddige, som følger skovvejen. Diget har været skellet mellem to gårde Tibberup og Strøgård. Gribsskovens gamle bebyggelser er for længst nedlagt, men digerne og sporene efter husene, markerne og kulmilepladserne er stadig bevaret i skoven – små undselige mindesmærker fra skovbøndernes tid.

FLÅDEEGENE OG NATURSKOVSTRATEGIEN

De store, skorpede ege er gamle. De blev plantet ca. 10 år efter at englænderne erobrede den danske flåde i 1807. Der måtte plantes mange egetræer for at sikre forsyningerne til fremtidens skibe. Nu er træerne klar til brug, men linjeskibenes tid er forbi. Skibene ville i øvrigt være blevet ganske dyrebare i materialer, for et linjeskib krævede 2.000 fuldvoksne ege, og i dag indbringer en stor, fejlfri eg over 30.000 kr.

Siden 1994 har bevoksningen været udlagt som urørt skov under naturskovsstrategien. Denne strategi er udarbejdet af Naturstyrelsen med det formål at sikre danske skove, som er selvgroede og efterkommere af den

oprindelige naturskov. Alene for Gribsskov er knap 1200 hektar eller 20% af arealet udpeget under strategien. Et stort antal forskellige dyre- og plantearter er knyttet til disse skovområder. At en skov er urørt vil sige, at naturen her vil få lov til at udvikle sig uden menneskelig indgriben. Det vil i løbet af ganske få hundrede år give et meget spændende skovbillede med gamle træer og døde træer i forfald. Det døde ved vil skabe levesteder for mange truede insekter, svampe m.m. Andre arealer er udlagt til plukhugst, dvs. at arealet altid skal være skovdækket og foryngelse af skoven skal ske ved naturligt frøfald, i modsætning til plantning. Ligeledes tilstræbes, at bevoksningerne skal bestå af en blanding af mange hovedsageligt danske løvtræer i alle aldre, og at der på arealet skal være store træer, der skal blive stående til naturligt henfald/forrådnelse.

FREDERIK II'S KANAL

Siden Middelalderen er der gravet kanaler ind til Frederiksborg Slotssø. Kanalerne ledte vandet til søen fra åer, bække og skovsøer i området nord og syd for Hillerød. Den længste kanal, der blev påbegyndt i 1576, startede helt oppe ved Store Gribssø.

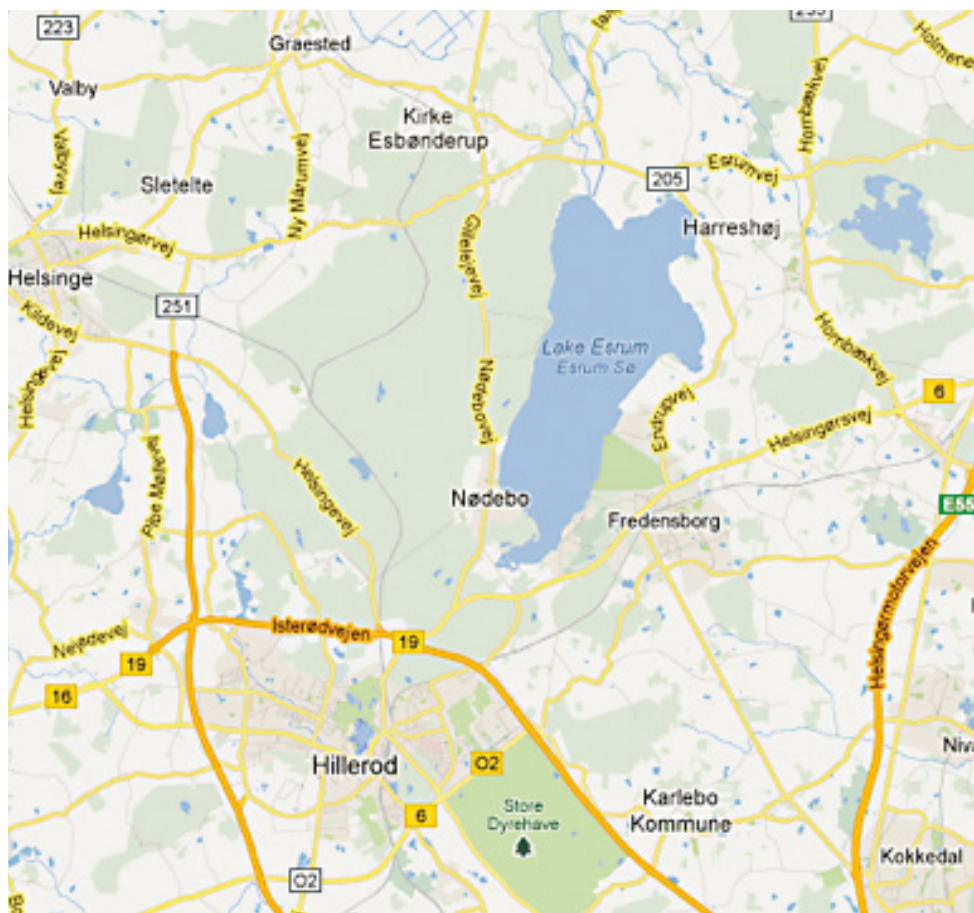
Vandkraft var den tids energikilde, og Frederik II var villig til at betale store summer for at holde Slotsmøllen i gang og for at få vand til slottets fiskedamme og vaskeri. Jordarbejdet har været kolossalt, og skovlen var eneste redskab! Måske var arbejdskraften ikke så dyr endda, for svenske krigsfanger deltog – deraf navnet "Svenskegrøften". Ved foden af Fruebjerg må de have haft problemer med konstruktionen, for mosen nedenfor har afløb i Pøleå, blot 1 km

mod vest. Kanalen måtte anlægges et stykke oppe på selve skråningen, hvor den iøjnefaldende jordvold sørgede for, at vandet ikke kom på afveje og endte ude i Arresø. Vandudbyttet har næppe været stort. Faldet er ringe, og meget vand er sivet ned i jorden. Muligvis var der kun vand i perioder, f.eks. om foråret. Denne store kanal var kun en del af et større netværk af kanaler og damme, som til stadighed blev forbedret og udbygget gennem middelalderen for at drive den tids højteknologiske fremstillingsvirksomhed: vandmøllen. Kanalen kan tydeligt følges hele vejen

ved foden af Fruebjerg – den er et af de mest markante fortidsminder i Gribskov.

FRUEBJERG

Her, 65 m oppe, er der en storslået udsigt ud over landskabet med Arresø i det fjerne. Fra 1896 til 1935 var Fruebjerg rammen om de store, nationale Fruebjergmøder skabt af Holger Begtrup, der grundlagde Frederiksborg Højskole i Hillerød – den nuværende Grundtvigs Højskole. Han kom fra Askov med Grundtvig og Hostrup som ballast og samlede tusind-

vis at tilhørere her på "Nordsjællands Skamlingsbanke" under de grønne bøgekroner. Møderne har i nyere tid været "genoplivet".

BØGEDYRKNING

Det store bøgeområde mellem Fruebjerg og Helsingevej hører til de flotteste i Gribskov. Bøgene blev plantet i perioden 1860-90. De har nu nået modenhed, og naturlig foryngelse (selvsåning) af bøg er de fleste steder på vej. Bøgene på selve Fruebjerg og vest herfor er langt ældre, antagelig fra selvforryngelser omkring 1820. Dele af området er udlagt som urørt skov.

RØDEDAM

Rødedam fungerede som yngledam for karper til kongehuset frem til slutningen af 1700-tallet. Da karpereproduktionen ophørte, voksede dammen til og blev mose. Den blev senere drænet og plantet til med rødgran. Granerne blev skovet i 2006, og grøfterne blev

lukket så vandet steg. Om Rødedam forbliver delvis sø eller igen bliver mose, vil tiden vise. Rødedam er kun et af de mange vådområder i Gribskov, som i disse år genopstår, når grøfter lukkes. Det er besluttet at genskabe skovens tidligere vådområder, medmindre der er specielle hensyn, der taler imod.

SOLBJERG ENGSØ OG STRØDAM ENGSØ

De to engsøer ligger ved cykelrute 32 og er etableret som led i planen for at mindske indholdet af næringsstoffer, der føres med Pøleåens vand til Arresø. Søerne er lavet i hhv. 1993 og 1996. Begge søer har et rigt fugleliv, som kan ses fra stien og fra fugletårnet ved Strødam Engsø.

I september samles et stort antal gæs ved søerne og både fiskeørn og havørn er jævnlig gæster.

Kilde:

Naturstyrelsens folder "Gribskov - Gribsø"

Indbydelse til: København Cup 3. etape

torsdag d. 30. maj 2013
i Store Dyrehave

Stævnecenter: Blvstrødhallen, Sortemosevej 20, 3450 Allerød.

Parkering: Ved stævnecenteret og ved stævnepladsen.

Stævneplads: P-plads på Overdrevsvej 8 km fra stævnecenteret.

Start/mål: Ved stævnepladsen.

Første start: Kl. 10.00.

Kontrolsystem: Sport Ident.

Kort: Store Dyrehave, 2012, 1:10.000, ækv. 2,5 m.

Baner: Bane 1: ca. 10 km. Bane 2: ca. 8 km.

Bane 3: ca. 6 km. Bane 4: ca. 4 km.

Bane 5: ca. 6 km mellemsvær Bane 6: ca. 5 km let.

Tilmelding: Senest den 21. maj 2013 via Outlook til JEL005@politi.dk. Husk at oplyse nr. på egen SI-chip.

Startafgift: 70,- kr. Leje af brik 10,- kr. Indbetaling til Bruno Stub, Danske Bank, kontonr. 1551-6714765.

Præmier: Efter deltagerantal. Desuden lodtrækningspræmier og præmier for det samlede resultat for 1.-3. etape.

Afslutning og præmieoverrækkelse: Ca. kl. 13.00 i stævnecenteret. Frokostbuffet til 80 kr. kan bestilles og betales ved tilmelding. Drikkevarer kan købes på dagen.

Banelæggere: Dan Frederiksen og Anne Fønnesbech.

Banekontrol: Torkil Hansen.

Overdommer: Tilstedeværende medlemmer af feltsportsudvalget.

Jørn Lind
stævneleder

SPAR BÅDE TID OG PENGE PÅ DIT FORENINGSBLAD

Mangler du et foreningsblad, eller har du allerede ansvaret for et, kan vi tilbyde at løfte opgaven med produktionen. Et foreningsblad er ofte det vigtigste bindeled mellem forening og medlemmer.

Vi har mange års erfaring i produktion af foreningsblade, og kan være behjælpelige med layout, tryk, distribution og eventuelt annoncer salg til hel eller delvis finansiering af bladet.

Vi kan også altid give et godt tilbud på dine øvrige tryk opgaver, f.eks. programmer, billetter, plakater, flyers og visitkort.

Kontakt os for en uforpligtende snak, vi deler gerne ud af vores erfaring...

FL SPORTMARKETING

Agerbakken 21 · 8362 Hørning · 7022 1870

www.flsportmarketing.dk · fl@flsportmarketing.dk

